

Vedlegg

UTFORDRINGER I PLANPERIODEN

Befolkningsvekst som følge av kampflybaseutviklingen

Analysene sier at befolkningen i Ørland og Bjugn mest sannsynlig vil øke med 20 % (2 000 nye innbyggere) fram mot 2030 som en

konsekvens av kampflybaseutvidelsen. Det er potensiale for en langt større tilflytting hvis det legges til rette for det.

Stor pendlingsandel reduserer potensiell befolkningsvekst

Det antas at de aller fleste vil pendle i etableringsperioden (80-90 %), og at pendlingsandelen går ned til nærmere 50 % ferm mot 2030. Ørland har stor mulighet til selv å påvirke pendlingsandelen ved å legge til rette for attraktive bomiljø med godt omdømme, gode levekår (folkehelse) og interessante arbeidsplasser for familiene. Hvor

attraktivt Ørland fremstår som bosted for pendlerne er et suksesskriterium for senere tilflytting.

Det er opp til kommunen selv å påvirke og utløse utviklingspotensialet gjennom målrettet tilrettelegging, næringsutvikling, attraktiv sentrumsutvikling, boligområder og tilstrekkelige og gode tjenestetilbud.

Krevende anleggsfase

Kommunen vil stå overfor ulike utfordringer i ulike faser av ØHFs utvikling. De neste fem årene vil Ørland være en av Norges største anleggsområder, og et stort antall anleggsarbeidere vil prege kommunen denne perioden med pendling og midlertidig bosetting. Forsvarsbyggs konsekvensutredninger peker på en rekke forhold under anleggsfasen der det kreves avbøtende tiltak. I andre deler av landet har

man dårlige erfaringer med store anleggsperioder. Ørland kan også oppleve sosial uro med økt kriminalitet, skilsmisser og rus og må sørge for å ligge i forkant med sin planlegging og tilrettelegging for å forhindre slike eventuelle utfordringer. Det er viktig at kommunen har tett dialog med Forsvarsbygg og andre offentlige og private organisasjoner om løsninger på utfordringene.

Økt boligbehov

Hvilke boligtilbud kommunen har er av stor betydning for om nye innbyggere velger å bosette seg i kommunen. Det er estimert et behov på 50 nye boenheter hvert år de neste årene fram til 2030. Dette utgjør ca 900 nye boliger der også behovet for flytting på grunn

av støy er medregnet. Rambøll slår fast at det er nok boligområder tilgjengelig for denne veksten, og at det ikke anses nødvendig å legge til rette for nye boligområder. Det anbefales heller en fortetting og byutvikling i Brekstad der det også legges til rette for økt

Vedlegg

antall leiligheter/ mindre boenheter og åpnes for høyere utnyttelse og etasjehøyder. Dette er nødvendig for å gjøre Brekstad til en levende kystby, noe som antas å være i tråd med behov og ønsker til nye innbyggere. Det vil også være nødvendig å legge skape et større utleiemarked.

Rambøll anbefaler at ny bebyggelse i hovedsak kommer innenfor 1 km fra

sentrumsstrukturen.

I tillegg vil flere støyberørte få tilbud om innløsning av sine boliger. Det er et uttalt mål at disse skal kunne fortsette å bo i egen kommune. Det vil skape behov for enkelte nye boligområder med større tomter for eneboliger.

Folkehelsesatsing og inkludering av nye innbyggere nødvendig

Ørland har lang erfaring med å ta i mot nye innbyggere gjennom å ha vært vertskommune for flybasen i flere ti-år. Likevel vil veksten fremover by på nye og store utfordringer.

Kommunen må legge strategi for hvordan nye innbyggere skal inkluderes.

Økningen i antall midlertidig bosatte i anleggsperioden vil også kunne føre til

utfordringer for kommunen, blant annet økt utelivsaktivitet og mer utelivsbråk.

For å begrense disse utfordringene er det viktig at de nye innbyggerne blir inkludert i samfunnet, og kommunen må samarbeide tett med frivillige lag og forening. Samspillet mellom ØHF og kommunen blir også viktigere enn noen gang for å skape et lokalsamfunn der folk trives.

Behov for økte velferdstjenester for en økende befolkning

Ørland vil fremover oppleve økende utfordringer når det gjelder kommunenes levering av velferdstjenester på grunn av befolkningsveksten. I tillegg vil anleggsfasen skape behov for økte kommunale tjenester i første fase av kommuneplanperioden.

Det forventes en befolkningsøkning i alle aldergrupper, men den største økningen vil komme blant barn i grunnskolealder og arbeidsdyktige i alderen 30-40 år i tillegg til eldre over 70 år. Kommunen har god skolekapasitet til å ta veksten, men trenger å bygge ny skole fordi en av kommunens to barneskoler ligger like ved flybasens hovedport og må flyttes. Fremover vil antall

barnehagebarn øke og nå en topp i 2023.

Mest sannsynlig vil kapasiteten være for liten i løpet av 2015 eller 2016. Kommunen må derfor planlegge for kapasitetsøkning umiddelbart. Det økte barnehagebehovet kan også føre til utfordringer knyttet til rekruttering av pedagoger.

Et dilemma kommunen står overfor er at det må tilrettelegges for å få en mest mulig positiv utvikling ved hele tiden å ligge foran utviklingen med boligtilbud, offentlige tjenester og service og infrastruktur. Samtidig ligger det en fare i overinvestering dersom man ligger alt for langt foran og utviklingen går tregere enn forventet.

Nedadgående næringsutvikling

Til tross for at Ørland kommune har vært vertskap for en militær flyplass i over 50 år har snøballeffekten uteblitt. Befolkningsveksten, sysselsettingsveksten og næringsveksten har vært relativt lav. Kommunen ligger relativt langt nede på listen til NHOs Nærings NM og Attraktivitetsbarometer.

Det offentlige andel av verdiskapingen er på over 40 %. Som Bodø har erfart kan offentlig aktivitet forandre seg drastisk.

For å lykkes med målet om 35 % befolkningsvekst er næringsssatsing en nøkkel. Internasjonal forskning viser at utvikling av et attraktivt bosted vil lede til næringsutvikling. Ørland bør tilrettelegge attraktive næringsområder for «bilbasert» handel og bygg/anlegg utenfor sentrum, slik at Brekstad kan transformeres og utvikles til en kystby med urbane attraktive kvaliteter.

Foreslåtte arbeidsgiveravgiftsendring er særdeles konkurransevridende der Nabokommunen Bjugn, med en næringspark 7 km fra Brekstad, vil få 4,2 % lavere arbeidsgiveravgift enn Ørland.

Ørland har et allsidig næringsliv med fiskeforedling, bygg og anlegg og alle typer handels- og servicenæringer. Kommunen er kommunikasjonsknutepunkt for ytre Fosen og er valgt som fremtidig kampflybase. Dette er alle gode utgangspunkt for økt næringsutvikling framover (*SINTEFs Verdiskapingsanalyse for «Kysten er klar», 2013*).

Det er liten kontakt med kunnskapsmiljøet i Trondheim. Bedre båtforbindelser til Trondheim åpner muligheter. Som tilnærmet forstad til Trondheim har Ørland bedre muligheter for å nyttiggjøre seg kunnskapsmiljøet der i større grad.

Landbruksutvikling under usikkerhet

Lokallandbruket utfordres på mange områder i et lokalsamfunn som preges av sterk vekst og stor utvikling i årene framover.

Arbeidskraftkonkurranse, arealpress og rekrutteringsbehov preger situasjonen.

Kampflybaseutbygging og ny fiskeforfabrikk er gode eksempler på dette. I løpet av de neste 5 årene når en betydelig andel gårdbrukere pensjonsalder. Eksempelvis vil ca. 35% av melkeprodusentene i Ørland nå pensjonsalder innen 5 år. Mange planlegger en nedtrapping heller enn et generasjonsskifte med videre aktiv drift. En av de store utfordringene fremover er rekruttering til næringen.

Bjugn og Ørland er store og viktige landbrukskommuner med et arealgrunnlag på totalt 82 000 da dyrkajord.

Primærproduksjonen i Ørland og Bjugn står for en omsetning på nesten 300 mill. kroner årlig. Melk og kjøtt står for klart største andelen av denne omsetningen.

Planlegging under usikkerhet er viktig. Det er viktig å se landbruket i sammenheng med øvrig samfunns- og næringsutvikling. Nå ligger muligheten der til å løfte næringa opp og fram, spesielt i samfunnsdelen i kommuneplanen.

Miljø- og klimautfordringer og muligheter

Over 60 % av totalarealet i Ørland er svært godt landbruksareal, av de beste i landet. Med økt befolkning, næringsutvikling med krav til økte næringsareal og utvikling av Ørland hovedflystasjon er det stort press på landbruksarealene. Kommunens jordvernansvar etter plan- og bygningsloven utfordres av kommunens behov for økte areal til økt beslaglegging fra Forsvaret og befolkningsutvikling.

Ørland kommune har et spesielt landskap og er i en særstilling med sine 4 internasjonale verdifulle fuglefredningsområder (Ramsar-områder), i tillegg til andre attraktive natur- og friluftsområder. Disse verdiene representerer muligheter for bolysten hos innbyggerne i Ørland i tillegg til at det har et

reiselivspotensiale. Kommunen har ennå ikke lyktes med å ta ut dette potensialet.

En av de store globale utfordringene vi står overfor er den menneskeskapte klimaendringen. Alle har ansvar for å gjøre sin del for å redusere sitt klimaavtrykk. Nasjonale og regionale føringer krever at kommunene skal planlegge for en mer bærekraftig utvikling. Samtidig er det viktig å se valg av miljø- og klimavennlige løsninger som en mulighet, ikke minst omdømmemessig for en kommune som ønsker økt tilflytting og næringsutvikling,

Det forventes klimaendringer framover med mer ekstremvær, vind og nedbør. Dette må Ørland kommune ta hensyn til i all planlegging og tilrettelegging.